

8.6.2026

Eduskunnan tulevaisuusvaliokunta
valiokuntakanslian sihteeri Ella Malinen

Viite: Lausuntopyyntöne 27.5.2026 VNS 1/2026 vp Ruokapoliittinen selonteko kansallisesta ruokastrategiasta

Lausunto VNS 1/2026 vp Ruokapoliittinen selonteko kansallisesta ruokastrategiasta

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi liittyen kansallisen ruokastrategian ruokapoliittiseen selontekoon (VNS 1/2026) erityisesti ruuan terveysvaikutusten näkökulmasta.

THL kannattaa laajemman terveysperusteisen verotuksen käyttöönottoa väestön terveyden ja hyvinvoinnin tukemisessa (ks. lisää <https://thl.fi/ajankohtaista/hallitusohjelmaratkaisut/vaeston-kestavat-valinnat>). Tähän kokonaisuuteen kuuluu myös ruokaympäristöön vaikuttaminen. Kiitämme siitä, että nämä näkökulmat on selonteossa huomioitu.

Epäterveellisten elintarvikkeiden kulutuksen vähentämisessä tarvitaan useita toimenpiteitä, jotka kohdistuvat ruokaympäristöön. Yksittäiset toimet eivät riitä. Tarvittavia toimia ovat muun muassa terveysperusteinen verotus, epäterveellisten elintarvikkeiden markkinoinnin rajoittaminen, elintarvikkeiden tuotekehityksen ja terveellisempien vaihtoehtojen saatavuuden edistäminen ja ravitsemuslaatua kuvaavien pakkausmerkintöjen kehittäminen.

Lisäksi kiitämme ruokakulttuurin monimuotoisuuden korostamisesta, mukaan lukien alueelliset ruokaperinteet, globaalit vaikutteet ja etnisten ruokakulttuurien erityispiirteet.

8.6.2026

Neljä strategista tavoitetta Visio 2040:ssä on määritelty kattavasti. Vision toteuttaminen vaatii hyvää yhteistyötä ja hallinnon roolin kehittämistä, jotka ovatkin tunnistettu kehitettäväksi valmiuksiksi.

Tulevaisuusvaliokunta pyysi THL:lta erityisesti näkemyksiä tekijöistä, jotka vaikuttavat ravinnon ja terveyden väliseen yhteyteen pitkällä, yli 25 vuoden aikavälillä. Ruokavalinnoilla voidaan edistää väestön terveyttä pitkällä aikavälillä. Tämä edellyttää pitkäjänteistä ja jatkuvaa erilaisten ruokajärjestelmään liittyvien toimien suunnittelua. Ruoan ja terveyden välisiin yhteyksiin vaikuttavia tekijöitä on mainittu selonteossa. Ruokavalion merkitystä osana muiden elintapojen kokonaisuutta voisi tuoda paremmin esiin. Myös ravitsemuksen väestöryhmittäisiä eroja voisi nostaa selonteossa.

Terveelliset ruokavaliot tutkitusti vähentävät tautitaakkaa väestössä ja sitä kautta mm. vähentää merkittävästi terveydenhuollon kustannuksia erityisesti tyyppin 2 diabeteksen, sepelvaltimotaudin, aivohalvauksen sekä paksu- ja peräsuolen syöpien osalta (Valtion ravitsemusneuvottelukunta ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Kestävää terveyttä ruoasta – kansalliset ravitsemussuositukset 2024). Ruokavalioiden rinnalla on keskeistä vaikuttaa myös muihin kansansairauksien riskitekijöihin, kuten vähäinen liikunta, riittämätön uni, ylipaino, tupakointi ja alkoholin kulutus.

Ruoankäytössä on väestöryhmittäisiä eroja koko elämänkaaren ajan. Korkeasti koulutettujen, hyvätuloisten ja kaupunkiseuduilla asuvien naisten ruokavaliot ovat lähimpänä ravitsemussuosituksia, kun taas vähän koulutetut, pienituloiset ja miehet poikkeavat niistä eniten. Erot näkyvät erityisesti kasvisten vähäisempänä ja punaisen lihan runsaampana käyttönä, mikä lisää sekä terveysriskejä että ympäristökuormitusta. (Valtion ravitsemusneuvottelukunta ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Kestävää terveyttä ruoasta – kansalliset ravitsemussuositukset 2024).

8.6.2026

Strategiseen päämäärään 3.4 Ruokakulttuuri ja hyvinvointi liittyen nostamme esiin seuraavat näkökulmat.

s. 40 ”Kuluttaminen: Kuluttajien tiedon lisääminen helposti saavutettavalla tiedolla ruuan alkuperästä, sen tuotantotavoista ja vaikutuksista ympäristöön ja ihmisiin.” **Ehdotamme lisättäväksi seuraavan lauseen:** ”Lisäksi kuluttajien asenteisiin olisi hyvä vaikuttaa, jotta ruuan arvostus nousee ja uusien ruoka-aineiden hyväksyminen helpottuu (mm. kotimaiset palkokasvit ja muut kasviproteiinilähteet).”

s. 40 ”Kuluttaminen: Tutkitusti terveellisten elintarvikkeiden saatavuuden ja hintakilpailukyvyyn parantaminen esimerkiksi verotuksen keinoin.” **Muutosehdotus:** ”Tutkitusti terveellisten elintarvikkeiden saatavuuden ja hintakilpailukyvyyn parantaminen esimerkiksi verotuksen ja kauppojen tuoteasettelun keinoin.”

s. 41 keskimmaisessä tekstikappaleessa tulisi ruokajärjestelmän paremman tuntemisen lisäksi korostaa myös kestävien ja terveellisten ruokatottumusten juurruttamista arkeen.

s. 42 Strateginen tavoite -laatikossa ”Ruokavalio huomioidaan paremmin keskeisenä osana ennaltaehkäisevää terveydenhuoltoa.” **Lisäysehdotus:** ”Ruokavalio huomioidaan paremmin keskeisenä osana ennaltaehkäisevää terveydenhuoltoa ja väestön hyvinvointia.” On tärkeä huomioida laajempi näkökulma.

s. 42 **kommentti:** Ravitsemussuositusten toteutumisen monitorointi vaatii kansallista ravitsemusseurantaa kaikissa eri väestöryhmissä, johon tarvitaan riittävät resurssit.

Ruokastrategian toimeenpano: Ruokaneuvosto on keskeinen toimija ruokastrategian toimeenpanossa. THL osallistuu mielellään ruokaneuvoston toimintaa ja ruokastrategian toimeenpanoa tukevien teemaryhmien toimintaan kestävä ravitsemuksen ja terveystieteen näkökulmien osalta. THL:n erilaiset väestötutkimukset antavat monipuolista tietoa strategian päivittämisen taustaksi (mm. FinRavinto,

8.6.2026

Nuorten ravitsemustutkimus, Huomisen Suomi). THL on aktiivinen toimija kansainvälisessä kestäväen hyvinvoinnin ja terveyden vaikuttamistyössä.

Pääjohtaja

Mika Salminen

Ylijohtajan sijainen,
yksikönpäällikkö

Jenni Helenius

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This document contains 4 pages before this page

Dokumentet inneholder 4 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 4 sivua ennen tätä sivua

Dette dokument indeholder 4 sider før denne side

Detta dokument innehåller 4 sidor före denna sida

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende